

Tema 3: La Restauració

1. La Restauració dels borbons (1875-1931)

Alfons XII va ser conegut amb el sobrenom de "El Pacificador" perquè va resoldre la 3ª Guerra Carlina (1872-1876), el cantonalisme i la Guerra de Cuba.

Sota la direcció política de Cánovas del Castillo, la Restauració es va caracteritzar per la construcció de dos grans partits polítics. Cánovas va liderar el Partit Conservador, format per grans terratinents, nobles i militars, procedents de l'antic Partit Moderat, de la Unió Liberal i d'un sector del Partit Progressista. També es va unir l'episcopat. Per la seva banda, Práxedes Mateo Sagasta va liderar el Partit Liberal, format per burgesos i persones de professions importants (metges, advocats, notaris, etc.) procedents del sector demòcrata i de republicanisme moderat. Va rebre el suport dels professionals liberals.

El Partit Conservador redactà una nova constitució al 1876, que va estar vigent fins el 1923. Aquesta nova Constitució basava la vida política del país en l'alternança pacífica, en un sistema de torns, dels dos grans partits, en la gestió del poder de l'Estat. El bipartidisme es va consolidar amb la mort d'Alfons XII el 1885, estant embarassada la seva esposa Maria Cristina. Cánovas va suggerir a la reina regent que encarregués la formació d'un nou govern al seu rival, Sagasta. Aquest acord s'anomena Pacte del Pardo, on els tres es comprometen a mantenir el bipartidisme. El 17/5/1886 va néixer Alfons XIII.

El mecanisme polític era sempre el mateix: quan un president es veia obligat a dimitir a causa d'una crisi o un escàndol, el rei encarregava la formació d'un nou govern al líder de la oposició, el qual feia dissoldre les Corts i convocava eleccions, que sempre guanyava, ja que les organitzava amb la col·laboració dels alcaldes, governadors civils i dels cacics dels pobles. Es pot afirmar que durant el període de la Restauració mai es van produir unes eleccions netes. Totes van ser realitzades per mitjà de tulinades. A la mort de Cánovas el 1897, el va substituir Francisco Silvela.

La Guerra de Cuba, que havia començat amb el "grito de Yara" el 1868, es va sufocar el 1878 amb la pau de Zanjón.

1-1 Constitució de 1876

És la que més temps ha estat vigent: del 1876 al 1923 i del 1930 al 4/1931.

Els partits dinàstics o hegemònics són aquells que el propi rei acceptava (Partit Conservador i Partit Liberal).

Els punts més importants de la Constitució van ser:

- a) Sobirania compartida entre el rei i les Corts.
- b) Àmplia declaració de drets i llibertats (imprensa, reunió, etc.)
- c) La figura del rei amb majoria d'edat des dels 16 anys era considerada sagrada i inviolable i la responsabilitat dels seus actes públics era dels ministres. El rei podia dissoldre les Corts total o parcialment i tenia el poder d'escollir el president del govern. Tenia el màxim comandament de les forces armades.
- d) S'instituïen 2 cambres legislatives: Congrés i Senat.

El Senat estava integrat per representants de l'alta administració civil, judicial i militar, grans aristòcrates i membres de l'elit. Havies de ser major de 35 anys. Es podia arribar a ser

senador per dret propi, si eres escollit pel rei o a través d'un sufragi molt restringit. Per arribar a ser diputat havies de tenir més de 25 anys. El mandat era de 5 anys.

e) La religió catòlica era l'oficial i l'Estat es comprometrà a mantenir l'estructura eclesiàstica.

f) Torna la Llei Municipal (els alcaldes dels pobles els elegia la Corona)

g) Supressió dels furs bascos i l'exempció de lleves i impostos.

El 1877 es va fer una llei electoral on s'autoritzava el sufragi censatari masculí.

El 1890 es va fer una altra llei electoral on es permetia el sufragi universal masculí.

1-2 El desastre del 1898

Des del 1868, les insurreccions cubanes havien estat gairebé permanents i s'havien anat sufocant per la via militar i mitjançant pacte polítics. Els darrers anys, però, els Estats Units volien substituir els espanyols en el domini de l'illa. Amb aquest propòsit van donar suport als grups insurgents i independentistes. Aprofitant un incident, l'enfonsament del vaixell nord-americà Maine al port de l'Habana, atribuït a un sabotatge espanyol, els Estats Units van declarar la guerra a Espanya. A la batalla naval de Santiago de Cuba, el 3/7/1898, la flota espanyola va sucumbir davant la potència nord-americana. El govern espanyol no va tenir més remei que demanar la pau. Per la pau de París, firmada el 10/12/1898, Espanya perdia totes les possessions ultramarines: Cuba s'independitza i Filipines, Puerto Rico i les Marianes passen als Estats Units.